

Vraćamo život travnjacima

SUHI TRAVNJACI na karbonatnom tlu

Suhi travnjaci su travama i livadskim cvijećem obrasla područja na suhom, plitkom i hranjivim tvarima siromašnom tlu koje karakterizira nisko i rijetko travnato busenje. Stvorio ih je čovjek i još ih danas održava umjerenom košnjom ili ispašom. Mnogi poljoprivrednici kombiniraju jedno i drugo. U prošlosti su bila često zasađeni starim sortama voćaka, stoga se ovi travnjaci javljaju i u travnjačkim voćnjacima.

Gdje u Sloveniji nalazimo suhe travnjake?

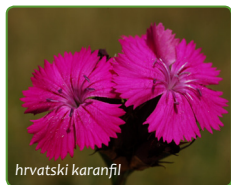
Suhi se travnjaci kod nas pojavljuju na krškoj, dobro propusnoj podlozi, u unutrašnjosti zemlje i na padinama brdašaca i planina, gdje obraštaju južno orijentirana osunčana područja. Stručnjaci ovaj tip travnjaka nazivaju **poluprirodnim suhim travnjacima i grmolikim fazama na karbonatnom tlu (Festuco-Brometalia) (*važna staništa orhideje)**. U istočnoj se Sloveniji mogu pronaći na brdovitim područjima istočnih i zapadnih Haloza, Donačkoj planini (tzv. lazi) i u Posavskim planinama s najvišim vrhom Kumom. To su također manja, ali sa stajališta očuvanja biološke raznolikosti vrijedna, područja suhih i polusuhih travnjaka (tzv. košenice) usred šumovitih Gorjanaca s visoravni Radoha. Nalaze se još na Goričkom, Kozjanskom, Beloj krajini, Polhograjskim brdima i drugdje. Suhi travnjaci među najugroženijim su životnim prostorima u Sloveniji.

Riznica su biljaka, uključujući divlje orhideje, i riznica životinja

Suhe travnjake karakterizira visoka raznolikost biljaka i životinja, gdje možemo na jednome kvadratnome metru nabrojati do 80 različitih vrsta. Neke od njih su zaštićene i ugrožene. Najveća raznolikost je na travnjacima s umjerenim do niskim (ekstenzivnim) korištenjem.

uspravni ovsik

hrvatski karanfil

bumbarove kokice

žuti volujac

Karakteristične i lakše prepoznatljive biljke koje rastu na suhim travnjacima su trave: uspravni ovsik, perasta kostrika i obična treslica ili suzice, a od termofilnih biljnih vrsta: grahorka, žuti volujac, karanfil, veliki kravljak, srednji trputac, šuškvac, kranjski ljiljan. U svibnju i početkom lipnja cvatu livadski biseri - divlje orhideje.

veliki pjegavi plivac

obična bogomoljka

žuti leptirak

rusi svračak

Raznolikost biljnih vrsta također osigurava povoljne uvjete za veliku raznovrsnost kukaca, posebno dnevnih leptira, skakavaca, stjenica, bogomoljki i tvrdokrilaca. Zbog velike raznolikosti insekata na suhim je travnjacima i puno ptica.

Zašto su suhi travnjaci ugroženi?

Sudeći prema drevnim izvorima, suhi su travnjaci nekada bili iznimno rasprostranjeni, dok se u 20. stoljeću poljoprivrednom revolucijom situacija drastično promijenila. Glavni razlog za nastanak travnjaka u prošlosti bilo je stočarstvo, kada su ljudi, uz povećanje gustoće stanovništva, za proizvodnju hrane (meso, mlijeko) i stočne hrane krčili šume. U posljednjih 50 godina područja s travnjacima su se smanjila, kako u Europi, tako i u Sloveniji.

Vratimo život travnjacima!

Suhi su travnjaci ugroženi zbog napuštanja korištenja (košnja, ispaša) i, posljedično, zaraštavanja. Stanovništvo u tim područjima stari, mladi se iseljavaju, a ljudi koji još uvijek obrađuju zemlju sve je manje. No, i intenzivno gospodarenje, s ranom i čestom košnjom, preveliko opterećenje pašnjaka stokom te prekomjerna gnojidba mijenjaju bogate suhe travnjake.

Ključnu ulogu u očuvanju suhih travnjaka imaju marljivi i uporni poljoprivrednici čiji rad je često nedovoljno cijenjen i poštovan. Budući da su suhi travnjaci stanište brojnih vrsta biljaka i životinja, uključujući rijetke i ugrožene, njihovo očuvanje ima veliku važnost u očuvanju prirodne ravnoteže i zdravog okoliša.

Više o projektu

U okviru projekta LIFE TO GRASSLANDS - očuvanje suhih travnjaka i upravljanje suhim travnjacima u istočnoj Sloveniji dugoročno nastojimo očuvati travnjake na na četiri projektna potpodručja: u Halozama, na Pohorju, Kumu i u Gorjancima.

Više o konkretnim aktivnostima i mogućnostima sudjelovanja u projektu možete saznati na mrežnoj stranici projekta www.travisca.si ili www.lifetograsslands.si.

Projekt LIFE TO GRASSLANDS (LIFE14 NAT/SI/000005) traje od 1. studenoga 2015. do 31. listopada 2020. Vodeći partner projekta je Zavod za zaštitu prirode Republike Slovenije, partneri u projektu su Podeželsko razvojno jedro Haloz, Kmetijsko-gozdarski zavod Ptuj, Krajevna skupnost Dobovec i društvo Gorjanske košenice. Projekt se provodi uz pomoć LIFE-a, financijskog instrumenta Europske zajednice. Projekt sufinancira Ministarstvo okolija i prostora RS.

Izdao: Zavod RS za varstvo narave | Tekst: Monika Podgorelec, Nika Debeljak Šabec, Mateja Nose Marolt |
Fotografije: Primož Glogovčan, Dušan Klenovšek, Aleksander Koren, Andrej Hudoklin, Vilibald Marič,
Monika Podgorelec, Ljudmila Strahovnik, Martin Vernik | Dizajn: Sandra Anzulović | Travanj 2017 |
www.travisca.si i www.lifetograsslands.si

PARTNERI PROJEKTA

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

SUFINANCIJER PROJEKTA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR